

tantæ nequitæ non solum fructu caruerint, sed et poenam senserint, omnibus apud nos justitiæ defensoribus similia sunt metuenda. Valet. Orate pro nobis, et, sacris elevatis dextris super partem mundi in qua siti sumus, benedictionem et obsecrationem

A profundite. Iterum valet. Participes nos faciat Deus sanctorum operum vestrorum, gestorum et gerendorum. Valet tertio cum reverendis principibus Blesensi et Nivernensi.

GUIGONIS

MAJORIS CARTHUSIÆ PRIORIS GENERALIS QUINTI

MEDITATIONES.

(Bibliotheca Patrum Lugdun., tom. XXII, pag. 1164.)

CAPITULUM PRIMUM.

De veritate et pace, et quomodo per solam veritatem pax habetur.

Veritas ponenda est in medio, tanquam pulchrum aliquod. Nec iudices si quis eam abhorret, sed compatere. Tu vero cum ad eam venire desideres, cur respuis eam, cum de tuis vitiis increparis? Vide quanta patiatur veritas. Dicitur ebrioso: Ebriosus es; luxurioso, superbo linguosoque, similiter. Hoc autem verum est. Insaniunt tamen illi protinus, et veritatem in suo prædicatore persequuntur et occidunt. Vide quantum honoratur mendacium. Dicitur pessimis et vitiorum omnium servis: Boni domini. Placantur, gaudent et mendacium ipsum in ita loquente venerantur.

Sine aspectu et decore, crucique affixa adoranda est veritas.

Quanto quæque creatura nobilior est et potentior, tanto libentius subditur veritati; imo hinc potens et nobilis, quia subditur ei.

Pungunt temporalia, cur non fugis ad alia, id est ad veritatem?

Idco ultra omnia adversa amara est nobis veritas, quia singulæ adversitates, singulas aut plures oppugnant voluptates. Veritas autem simul omnes calcumniatur.

Si colores omnes, et cætera quæ per oculos experiri possunt esses expertus, aut ab aliis sensibus corporis sis expertus, si rumores omnes aut recitates, aut audires, quæ utilitas? Sic nec in tantis quæ expertus es vel audisti.

Neminem odisse potes, nisi tua iniquitate. Nam etiam iniquis optare bonum, sanctorum est. Veritatem tantum et pacem, quæ ex ea procedit, amare oportet.

Minister veritatis amet quod ministrat, et cui ministratur. Et, cum id ipsum ab alio ministratur sibi, cum gratiarum actione suscipiat, tanquam id quod amat.

Charitas sit tibi causa dicendi veritatem, tanquam mœdendi. Quod si quis etiam non recipit, aut com-

patet ei, aut non eum diligit, aut id quod spernit vile ducis, tanquam si respuat æger salubrem medicinam.

Veritatem sine fine pax sequitur communis cum angelis; mendacium, labor et dolor, communis cum diabolo. Non defenditur veritas, sed tu illa indiges.

Amara et insuavis est veritas generi tuo nimis valde, non suo, sed eorum vitio; sicut lux fulgens, infirmis oculis. Vide ergo ne tu eam amariorem facias, dum non eam sicut debes dicis, id est charitate; sicut enim pius medicus, qui salubrem et amaram ægro dat potionem, linit oram vasis melle, ut quod (dum est dulce) libenter sumitur, etiam quod salubre est, hiatu facile capiatur. Prodesse autem hominibus tuum officium totum.

Si dicis veritatem non amore veritatis, sed desiderio lædendi, alium, non præmium dicentis veritatem, sed poenam conviciatoris assequeris.

Vide quantum supplicii passurus es, cum lux vera perfecte ostenderit te tibi; si tantum cruciatur, cui uno verbo aliquid malorum suorum ostendis. Tunc enim patebunt consilia cordium.

Æqualiter peccas cum vel alium vituperas, vel ab alio vituperaris; in utroque enim veritatem aut pro male recipis, aut pro malo irrogas. Qui ergo te flagellare voluerit, vitam tuam, id est veritatem arripit; per illam te cædat et cruciet.

Veritas est vita et salus æterna. Debes ergo compati ei cui displicet. In tantum enim est mortuus et D perditus. Tu autem perversus non ei dices veritatem, nisi putares amaram illi esse atque intolerabilem. Ex te enim metiris alios. Sed hoc pessimum est quando ut placeas hominibus, dicis veritatem, quam diligunt et mirantur sicut dices mendacia aut adulationes. Non ergo vel quia displicet vel quia placet, dicenda est veritas, sed ut prosit. Silenda est autem tantum ne noceat, sicut lux infirmis oculis.

Panis, id est veritas, confirmat cor hominis ne succumbat corporum formis.

Beatus, cujus mens solummodo cognitione et amore veritatis movetur sive afficitur, corpus vero ab ipsa tantummodo mente. Ita enim et corpus a sola veritate movetur. Si enim nullus in mente motus nisi veritatis, nullus in corpore nisi mentis, nullus quoque in corpore esset nisi veritatis, id est Dei.

Propter pacem facis omnia, ad quam iter est per solam veritatem; quæ est adversarius tuus in hac vita. Ergo aut illam tibi, aut te illi subjice. Non enim aliud tibi restat.

Adversitas monet pacem desiderare. Tu autem cæcatus id desideras quod, dum amas atque desideras, impossibile omnino est te pacem habere.

Cur rapis in te id quod in alio ita displicet, id est ira? Irasceris ergo, quia ille irascitur. Imo jam tibi irascere, quia irasceris. Si ita ipsa tibi vere displiceret, non admitteres eam; sed fugeres. Quod fit tantummodo tenendo pacem.

Non gloriatur lacus quod abundet aqua; de fonte enim est. Sic de tua pace. Semper enim aliud aliquid est causa pacis. Tanto ergo infirmior et fallacior est pax tua quanto mutabilius est id unde oritur. Quam vilis est ergo cum oritur ex jucunditate humanæ faciei?

Tutus appetit esse omnis homo. Quod tanto minus est quanto magis potest inquietari. Tanto enim magis potest inquietari quanto sunt paratiora habere se, aliter quam vult, ea quæ diligit. Dicat ergo aliquis hominum tibi: Ego tibi malum faciam; ego tibi pacem auferam. Cogitabo quippe de te malum aut dicam. Ecce quam paratus es mortificari et turbari.

Non sint temporalia causa pacis tuæ; tam vilis enim et tam fragilis erit quam illa. Hæc pax tibi communis erit cum brutis; tua sit cum angelis, id est, quæ de veritate procedit.

Quidquid ob pacem et beatitudinem tenueras et amaveras, contemne, nisi pacem et beatitudinem omnino vis perdere.

Pax est bonum illius animi in quo ipsa est. Propter seipsam igitur appetenda est, tanquam bonus sapor. Tanta sit in te, ut et malos non excludas.

Non turbetur cor vestrum, neque formidet (Joan. xiv, 27), Sabbatum est verum. Hoc celebrat, qui nec illicitur nec cogitur, hic habet se in potestate, hic potest de se cleemosynam facere; ut sicut alius widerit expedire, iratus sit aut placatus.

Amor temporalis pacis necessario parit inquietudinem mentis. Qui ergo habet hanc pacem et amat, necessario caret pace.

Si malefacientibus tibi non invidas, erit tibi pax cum eis.

Sicut per similitudinem et pacem consistunt, ita per dissimilitudinem et discordiam cuncta inæreunt.

CAPITULUM II.

De utili displicentia sui ipsius, et de humili confessione peccati.

Initium redeundi ad veritatem, est displicere sibi in falsitate. Emendationem præcedit vituperatio. Non enim libet mutare nisi quod displicet. Quia ergo semper indiges mutari, semper indiges tibi displicere.

In omni cura quam pro salute tua geris, non est ullum officium vel medicamentum utilius tibi quam teipsum vituperare atque contemnere. Quicumque ergo hoc facit, adiutor est tuus. Hoc enim agit quod tu agebas, aut agere debuisti, ut salvus fieres.

Ideo tibi places quia nihil te boni a te habere non intelligis. A te tibi nil nisi malum. Nullas ergo tibi grates debes. Malum omne a te tibi est. Pœnas itaque magnas pro vindicta debes.

Facile est iter ad Deum, quoniam exonerando itur; esset autem grave, si onerando iretur. In tantum ergo te exonera ut, dimissis omnibus, teipsum abneges.

Qui se vilem esse novit, vituperationes suas tanquam suas sententias quietus suscipit et humilis. Laudes vero respuit, tanquam non suas sententias.

Cum aliquis de te malum dicit, si non est ita, eidem nocet, non tibi; sicut si vocet aurum stercus, quid auro nocuit. Si verum est quod dicitur de te malum, doceris quid caveas. Qui autem quod bonum est dicit, non ei quem laudat, sed sibi ipsi prodest. Cum vero bonum tibi de te dicitur, ut quid rumores quos tu melius nosti, narrantur? Tu te solum vitupera.

Sua vitia quisque fugiat; nam aliena non nocent.

Continuum mendacium est habitus tuus, et corona tua, quoniam quod deest significant.

Cum aliquis dolet se commisisse furtum, ob tantum sibi inde opprobrium, non eum pœnitet furti, sed dolet opprobrium incurrisse. Nec horret aut malum ducit peccare, sed puniri. Justis autem non aliud est peccare et aliud puniri. Ipsum nimirum peccatum atrocissimam pœnam ducunt, et ideo nullam iniquitatem impunitam posse esse, eo quod iniquitas peccati magna pœna sit, nihilque pejus ea cuique valeat irrogari. Et ideo ipsam præ omnibus malis cavendam ac fugiendam censent, etiam si nihil aliud mali eam sequatur.

Si quem odisse debes, neminem ita ut te. Nemo enim tantum nocuit tibi.

Si nihil melioratur, nisi prius vituperatum, tunc qui non vult vituperari, non vult utique meliorari. Scriptum est enim: *Qui odit increpationes, insipientis est (Prov. xii, 1); Qui autem acquiescit increpationibus, possessor est cordis (Prov. xv, 32).*

De confessione.

Nullus publicano esse poterat ad salutem reditus,

nisi humiliter confessus fuisset, quod ei Phariseus A superbe improperearet.

Hoc solè justus es, si ob peccata tua te damnandam agnoscas et dicas. Si justum te dicis, mendax es, et a Domino veritate damnaris, ut contrarius ei. Dic te peccatorem, ut verax Domino veritate convenias liberandus.

Magnorum est pro confidentibus intercedere, ut eis ignoscatur; majorum autem, pro his etiam supplicare benignè qui nondum suum recognoscunt reatum, ut cognoscant, et pro his qui, aut quia erubescunt, aut quia amant reatum suum, non confitentur, ut confiteantur.

Omnis anima rationalis volens ulcisci se, hoc irrogat alteri quod sibi ipsi metuit, et abhorret et malum ducit. Nihil autem libentius ad ulciscendum se quam veritatem arripit, nec ullum malum venenatiore mente infligit. Ergo nil sibi magis abhorret fieri quam veritatem dici. Hoc quippe adversarius de alio dicit quod, si is cui dicitur humiliter recognoscit, salutem mereatur æternam. Qui enim adulterum, adulterum vocat, hoc ei dicit pro malo quod ipse pro salute sua fateri debet gratis. Libenter ergo hoc recipiat, nec qua intentione, sed quid sibi dicatur attendat.

Qui non videri, sed esse verax veraciter diligit; nec videri, sed esse mendax veraciter metuit, statim ut se mentitum advertit, sibi contradicit, nec ab hoc ulla eum vel impropria vel damna revocant. Mavult enim verax mori, quam mendax vivere, si tamen vivit mendax, cum scriptum sit: *Os quod mentitur occidit animam* (Sap. 1, 11).

Hoc quod vis abscondere, id est peccatum tuum, improba et jam non erit quod abscondere debeas. Delere enim illud potes, abscondere non potes. Nihil enim opertum quod non reveletur, nec occultum quod non sciatur. Quare ergo morbum mavis celare quam sanare? Quomodo morbos tui corporis libenter aliis, ut compatiantur, ostendis, et si nolunt credere, miserum te habes, augeturque dolor, sed et irasceris, et ita de animæ ægritudinibus ipsis facito.

CAPITULUM III.

De voluptatibus ac vitiis delectationibus quinque sensuum.

Vide duas experientias ingestionis et egestionis, quid te magis beatificet quod per hanc, an quod per illam experivis. Illa onerat inutilibus, hæc exonerat. Quid prosit utrumque, circumspice. Hoc est totum devorasse expertum esse. Nil ultra spei remanet. Sic in omnibus sensualibus. Vide ergo quid beatitudinis omnia hujusmodi, sive in spe, sive in re, in te effecerint, et sic cogita de futuris. Cogita, inquam, prospera præterita, et sic futura judica. Quæ speras, peritura sunt omnia. Et tu quid post hæc? Aliquid ama et spera quod non trans-eat.

Pingi vis ligna coloribus, igne consumenda, cum ea quæ consumis, vis esse decora, seu cibos, seu

vestimenta. Vestibus indiges contra frigus, non colore illo vel illo, sic cibo contra famem, non sapore illo aut illo.

Voluptas bestialis, ex sensibus carnis; diabolica vero, omnis fastus et invidiæ et fallaciæ; philosophica vero, nosse creaturam; angelica, nosse et amare Deum.

Quæ in transitoriis plus delectant, hæc magis mortifera sunt.

Eadem aut peior est stultitia, genuflectere his quæ tu feceris, et animum inclinare his quæ destruis, id est saporibus vel aliis sensibilibus.

De regionibus congregavit eos, a saporibus scilicet et odoribus, et carneis tactibus eruens animos sanctos, in se colligit.

B Ita conantur homines facere veram voluptatem sive beatitudinem, quasi aut nulla sit, aut fieri possit, cum ipsa sola sit, fieri vero nullo modo possit. Id autem est facere sibi beatitudinem et Deum; et putare non esse beatitudinem, et non esse Deum.

Vide si omnes homines, dimissis omnibus aliis rebus quibus intendunt, uni tantum colori aut saporis ex toto intendant, quam miseri fœdi stulti erunt. Sic sunt et modo, cum tam multis ad diversis rerum qualitatibus intendunt. Non enim magis plures aut universæ creaturæ, Deus noster aut nostra salus sunt quam una quælibet earum.

C Cum gaudemus unde et bruta, id est de luxuria, ut canes; de voracitate, ut porci, et cætera, anima nostra fit similis animabus illorum, et non horremus. Ego autem mallem corpus habere canis quam animam. Et tamen si corpus nostrum in tantam canini corporis transiret similitudinem, in quantam animæ caninæ similitudinem anima nostra per luxuriam transit, quis nos ferret? quis non horreret? Melius autem ac tolerabilius esset, corpus nostrum in bestiam commutari, anima in sua dignitate, id est Dei imagine, permanente, quam, corpore manente humano, animam fieri bestialem. Et hæc mutatio tanto est horribilior magisque deflenda, quanto anima præminet corpori. Unde David: *Nolite fieri sicut equus et mulus, quibus non est intellectus* (Psal. xxxi, 9). Non enim de corporis hoc similitudine, ne sit ridiculum, dici putandum est.

D Coaptare aliquid, sicut cibum aut potum, tantummodo ut plus delectet, diabolo cooperari est in perniciem nostram, et acuer gladium, quod facilius et altius nostra possit viscera penetrare. Quanto enim, his amplius delectamur, tanto gravius ac profundius vulneramur.

CAPITULUM IV.

De vanis timoribus, doloribus, et cruciatibus filiorum hujus sæculi, quos contrahunt ex periturorum cupiditate et amore.

Sponte se implicat homo corporum ac vanitatis amori, sed, velit, nolit, cruciatur timore ac dolore pro eorum interitu, sive cum auferuntur ipsa corpora, sive cum ipse vituperatur. Amor enim peritur-

rorum est quasi fons timorum inutilium et dolorum, ac sollicitudinum universarum. Pauperem ergo a potente liberat Dominus, solvendo eum a vinculo mundani amoris. Qui enim nil periturum diligit, ubi a quolibet potente lædatur non habet, et omnino inviolabilis est, quia sola inviolabilia sicut diligenda sunt, diligit.

Si omnes capillos capitis tui abscindat quis, non te lædet, nisi cum eos qui capiti adhærent tetigerit. Sic te non lædent, nisi ea, quæ per concupiscentiam in te fixere radices, quis tangat. Quæ quo plura fuerint et magis amata, eo plures hac vehementiores dolores parient.

Aut exstingue penitus concupiscentiam, aut para te ad conturbandum, id est ad timendum et dolendum unde non debes.

Anima humana tandiu in se cruciatur quandiu potest cruciari, id est quandiu aliquid amat præter Deum. Deum enim nequit amittere nolens. Dimittere ergo eum potest, non amittere. Nemo enim læditur nisi a seipso.

Quot rerum amoribus, quæ tibi, vel quibus tu periturus eras, te Dominus liberavit a totidem te tristitiæ timoribus et doloribus absolvit.

Dum corporum species vel formæ, quibus tibi adhærentibus fœdaris, pereunt (tanquam syllabæ suis temporibus, Deo modulante), cruciaris. Eraditur enim quæ increverit rubigo.

Nil tibi laboriosius quam non laborare, id est contemnere omnia unde labores oriuntur, universa scilicet mutabilia.

Vide quanta turba generis tui pro mundo laboravit, et non solum non sunt adepti, sed insuper seipsos miserunt. Tu autem si studueris, plus acquires sine ulla comparatione quam est id propter quod omnes laborant aut laboraverunt.

Turbatio animi stulta, ipsa est misera; hæc fere semper fit in te, cum causas mortis tuæ, id est ea quibus male adhærebas, corrumpit Deus, ut ea deserens vivas.

Ancillam diligis turpiter, id est creaturam; ideo tantum cruciaris, cum Dominus ejus, id est Deus tuus, agit de ea quod bene vult.

Uni ex syllabis magni carminis adhæsisti, ideo turba is cum canendo procedit cantor sapientissimus. Subtrahitur enim tibi syllaba, quam solam amabas, et succedunt aliæ ordine suo. Non enim canit tibi soli, nec tuæ voluntati, sed suæ. Quæ autem succedunt syllabæ, ob hoc tibi contrariæ sunt, quia impellunt eam quam male amabas.

Quod syllaba in carmine, hoc loci aut temporis obtinet unaquæque res in mundano discursu, ideo ergo cruciaberis quia deterioribus inhæsisti, et suo ordine transeunt tanquam syllabæ in carmine.

Hæc omnia quæ dicuntur adversa, non sunt adversa nisi malis, id est amantibus creaturam pro Creatore.

Si ille aut ille tantum laboraret propter Deum,

A quantum laborat propter mundum, natale ejus tanquam martyris ageretur.

Sicut ex glacie frigus, ita ex temporalium amore timor inutilis animam invadit, et cæteræ miseræ. Remove a te universa quæ tibi timendi causa sunt, sicut quæ frigoris. Remove dico non a loco, sed ab animo. Non est enim timendum nisi quod potest et quod expedit vitari, id est peccatum. Quidquid autem vitari expedit, vitari et potest, adjuvante Deo, id est iniquitas.

Vide quam sis in potestate hominum ad turbandum et cruciandum. Quam facile est eis vituperare te verbis, aut cogitationis opinione, tam facile est perturbare. Quid ergo? Si displices eis, perturbaris. Ergo in eorum es potestate. Sive quis hæc faciat, sive non; tu tamen ita ex præparatione mentis expositus es. Si in bono displices eis, ipsis hoc nocet, non tibi. Labora ergo tunc mutare corda eorum, non bonum tuum. Si in malo displices eis, non ipsum displicere tibi nocet, imo prodest, sed ipsum malum tuum.

Dicunt martyres Deo: *Propter te mortificamur tota die (Psal. XLIII, 22); tu quibuslibet vilitatibus: Propter vos conturbor tota die.*

Restringe te et collige undique; ne forte volubilitas mutabilium inveniat te in ipsis, et crucieris.

Quod aliquo modo cruciaris, sive timendo, sive irascendo, sive odiendo, sive quolibet modo dolendo, tibi tantummodo imputa, id est concupiscentiæ tuæ, ignorantæ, vel torpori. Quod si quis vult te lædere, ejus imputa concupiscentiæ. Læsura tua et dolor, indicium est peccati tui; amasse te scilicet læsibile aliquid, Deo dimisso.

Læsis spectaculis doles. Tibi et errori tuo hoc imputa, quia læsibilibus inhæsisti. Nam in tantum consuevit homo malum omne in aliud retorquere, ut si aut in lapidem offenderit, aut igne adustus fuerit, ipsas Dei creaturas culpæ ac maledicere audeat; quæ nisi hoc facerent, tanquam invalidæ atque emortuæ merito culparentur, et non potius suæ debilitatis lugere miseriam.

Vide quomodo, tanquam mare tam innumerabilium formarum corporearum et animorum humanorum nunquam in eodem statu permanentium, nunquam sinaris quiescere.

Quamvis sciat nutrix parvulum accepto passere lætaturum, timet tamen summopere ne accipiat, ac tanto magis, quanto magis eundem inde lætaturum existimat, certe omnes homines et se, et quos amat, gaudere optant. Cur ergo id nutrix puero non solum non optat, sed insuper tanquam magnum malum, ne habeat cavet? Certe vult cum gaudere. Cur ergo et unde gavisurum scit subtrahit? Cur nisi quia futuram tristitiam attendit, cujus esse causam iam novit esse lætitiæ? Scit enim profecto, tanto post hæc graviorem tristitiam animum pueri subituram, quanto vehementius gaudium tale præcesserit, et quantitate præsentis utique lætitiæ, futuræ tristitiæ metiens magnitudinem. In quo facto quid aliud mu-

licet ista suggerit esse faciendum, nisi omnia illa gaudia quæ subsequuntur lamenta, tanquam pestem venenumque vitanda? Nec attendendum quid suavitatis habeant in præsentia dum adsunt, sed quid amaritudinis generent in nobis cum abeunt. Talia sunt omnia temporalia gaudia. Cur non ergo vineam possidendam, pratum, domum spatiosam, agrum; cur non aurum argentumque, cur non opiniones hominum laudesque, ac cætera similia, eadem causa provida cautela devitem? O quis dabit decrepito puero et tamen stulto, id est humano generi toti o bi diffuso, quamdam magnam, quamdam sapientissimam nutricem, quæ tali cura ac sollicitudine subtrahat ei, vel revocet eum a gaudiis, quæ futurorum semina sunt dolorum? Sed unde tantus in toto orbe gemitus fletuum, nisi quia hæc nutrix piissima ac potentissima nunquam cessat, sive per semetipsam, seu aliter, humano generi, causas dolorum, id est temporalia, tanquam passerem puero, auferre aut non dare.

CAPITULUM V.

De cupiditate, amore, et gloriatione terrenorum et temporalium, et quomodo per ea vera miseria non tollatur, sed augetur.

Duobus modis, cum duæ res sunt æquales, potest hæc major illa fieri, aut suo proprio augmento, aut sociæ detrimento. Hoc posteriore modo omnes principes et potestates sæculi aut gaudent, aut nituntur cæteris omnibus esse majores, eorum, videlicet, dejectione et detrimento, non sua, id est corporis aut animi sui erectione aut augmento. Neque enim aut corpora eorum, aut mentes ullo modo meliorantur, sed videntur sibi profecisse et crevisse, quia Xpi defecerunt et decreverunt. Quod si ita omnia diminuta essent, ut in nihilum redacta essent, in quo cresceret ex hoc anima vel corpus tuum?

Sicut qui vult lateres facere, plateam præparat, ubi interim ponat, non utique ibi remansuros, sed, cum exsiccati fuerint, alibi transferendos; et ita platea illa nullis specialiter lateribus parata est, sed omnibus æqualiter qui faciendi sunt, ita hunc locum humanæ habitationis, creandis hominibus et alibi peracto suo tempore transferendis, fecit Deus. Et, sicut figulus alios aufert, ut recenter facti in eorum succedant locum, ita Deus morte, tanquam translatione priorum, successuris præparat locum. Stultus ergo et insanus est qui in platea cordis amore inhæret, ac non potius quo sit transferendus hinc semper sollicitus meditatur. Nec injustum aut austerum videri lateribus debet, cum hinc transferuntur, nimirum cum hac intentione positi fuerint. Neque videbitur nisi his qui se hinc necessario transferendos non cogitant, qui commune et nulli proprium, sed innumerabilibus futuris communiter deputatum, insana cupiditate tanquam suum vindicant proprium. Vide in hac eadem re aliam insaniam nihilo minorem. Cum enim hi lateres fere omnes ejusdem sint quantitatis, vix tamen eorum ullus, unius tantum spatio contentus est, imo ejectis aut

A contractis quod potest multorum laterum, uni sibi vindicat locum.

Quid tibi videtur de eo qui totam intentionem suam, et tempus impendit ad fulciendam aliquam domum, quam fulciri est impossibile ex his rebus ex quibus nil omnino fulciri potest, vel si possit, ipsæ futuræ indigent totidem futuris aliis quot ipsa domus quæ ex his fulcienda est; et illæ futuræ totidem, et ita in infinitum? Vita hæc, domus; fultor, tu; futuræ, temporalia, quæ nunquam in eodem statu permanent, et nec fulcire, nec fulciri omnino possunt.

Longam tentationem petit, qui longam vitam petit. *Tentatio est enim vita hominis super terram (Job. vii, 1).*

B Quod in suis amicis vel parentibus non amavit Deus, id est potentiam, nobilitatem, divitias, honores, non ames tu in tuis.

Laqueos comedis, bibis, vestis, dormis; omnia laqueus.

Exsules amore, voluptate, affectu, non loco. Exsules in regione corruptionis, passionum tenebrarum, ignorantiae, malorum amorum et odiorum.

Quantum diligis te, id est hanc vitam temporalem, tantum diligas transitoria, sine quibus esse non potes, necesse est. Et quantum spernis hanc vitam, et ejus fomenta.

Grave est tibi hoc vel illud amisisse. Ne queræ ergo amittere. Querit enim amittere, quisquis ea diligit et acquirit, quæ retineri non valent.

C Omnis miseria in hoc est. Omnes amant aliquid principaliter, ubi semper intentionem habent fixam. Tu vero quid? Ecce omnes quasi thesauro invento arreptis mundi partibus singulis, singuli intendunt, aut certe inter plures scinduntur, ac si canis inter duo frusta carnis positus, ignoret cui potissimum appropinquet, alterum timens amittere.

Si hæc in quibus confidis aut delectaris, facerent hoc in semetipsis, irrideres tanquam stulta, imo lugeres tanquam perdita. Et si omnes ita insaniant, nunquam bonum est tibi insanire? Si teipsum tam immundum toleras, cur non quemlibet alium? Quot ea quæ diligis casibus subjacent, totidem et animus tuus.

D Qui hoc amat quod amandum non est, miser est et stultus, etiamsi nunquam vel ipse, vel illud pereat. Nunquid enim idololatra propter hoc tantum miser est, quia periturum est quod adorat? Ergo non esset miser, si illud non periret? Certe manente idolo ejus, miserrimus est adorator, licet incolumis corpore, et temporalibus bonis plenus.

Non te faciunt adversa miserum; sed ostendunt fuisse et docent. Prosperitates vero excæcant animum, tegendo et augendo miseriam, non auferendo.

Vide quomodo capiatur anima rebus corporeis, et capta crucietur, utpote in puero. Capitur enim viso passere, quem, cum acceperit, subjacet tot casibus, quot passer ipse. Quomodo autem est tutiusquam

talibus capiatur? Ea enim quæ placent tenent illam, A ut possit adversis multari.

Data nave, flatibus ferebamur ad gaudendum seu dolendum alternatione occurrentium formarum.

Quomodo non gloriatur aut superbiat de fortitudine vel pulchritudine, quando de infirmitate vel turpitudine gloriatur homo? Gloriatur enim si vehatur equo, aut ejus turpitudine pannorum decore veletur, cum potius gloriari posse videretur, si equum sua ipse virtute portaret, aut certe eo non indigeret, et fulgore suo vestes ipse decoraret, aut earum saltem decore non indigeret. Hæc enim et his similia indigentiam ejus ac turpitudinem protestantur.

Quam libenter ostentaret homo suam pulchritudinem si haberet, qui tam libenter ostentat alienam, videlicet in vestibus sive pellicis, sive cujuslibet modi!

Non minus dolendum est pro eo qui gaudet temporalium adeptione quam qui amissione dolet. Uterque enim febre vexatur, id est amore mundi.

CAPITULUM VI.

De inutili et vili appetitu laudum et gloriæ, vel favoris humani.

Si bene scires naturam ac potentiam humanæ opinionionis, vel favoris, nunquam vel exigue pro eis laborares, aut gauderes, aut contristareris. Nil enim prosunt cui impenduntur; sicut colores, et cæteræ formæ, corpora, vel res quibus insunt, deturpant, et ipsis nil prosunt aut obsunt. Quid enim profuit soli aut lunæ quod eos pagani deos putaverunt? Aut quid eis, quod tu eos creaturas esse cognoscis, obest? Quod si etiam stercora eos esse putares, quid eis noceret? Quare, sicut naturam et potentiam illius aut illius herbæ sive ligni, ita harum rerum scrutare. Facile, adjuvante Deo, id poteris, ex cujus opinionionibus vel favoribus cætera metienda.

In hoc cognoscis quæ soli Deo debentur, quia exhibita cuicunque rei nil prosunt, ut cognitio, amor ad favendum, timor, reverentia, admiratio, etc. Hæc enim, eo ipso quod ei cui exhibentur nil prosint, ostendunt se ei soli degeneri qui nullo eget. Si enim laudari vel cognosci aut admirationi esse prodesset, quis non quotidie mercede conduceret tanquam operarios, qui hæc sibi exhiberent assidue, ut sine intermissione proficere posset? Quæ mater filiis suis id non sine cessatione impenderet? Quis non vestes, prædia, jumentaque, seipsumque die noctuque bona diceret, ut sic meliora laudando redderet? Nihil ergo ista prosunt, cui impenduntur. Quis autem exhibet, exhibendo deterior aut melior efficitur. Si autem amat, aut admiratur, aut timet id quod debet, melior; si autem non debet, deterior utique fit. Similiter, in cæteris. Quam ergo pius est Dominus, qui nihil a nobis exigit, ut sibi prosit, multumque a nobis sibi serviri reputat, si quod nobis est utile semper agamus.

Sicut radicum, herbarum, vel cæterarum rerum naturas, ita opinionionis, favoris, laudis, vel vituperationis, expende.

Amor uniuscujuscunque hominis est omnium. Singuli enim omnes amare debent. Qui ergo hunc sibi specialiter exhiberi vult, raptor est, et ideo reus contra omnes efficitur.

Ecce huic corpori immistus, satis miser eras; omnibus enim ejus corruptionibus usque ad morsum pulicis, vel sorunculi subjacebas. Non sufficit hæc tibi. Immiscuisti enim te aliis, qua i corporibus, opinioni hominum, admirationi, amori, honori, timori, et aliis similibus, et sicut ex corporis, ita ex horum læsione, dolore afficeris. Ipsemet ligna, quibus combureris, tibi adhibuisti. Læditur nempe honor tuus cum contemneris; sic de cæteris. Ita etiam de formis corporum cogita.

Quo te ille aut ille vitio contempsit, eodem tu te contemptum tanquam timidus doluisti, scilicet superbia. Et quo tibi vitio abstulit, eodem tu doluisti ablata, id est amore periturorum.

Nisi contempseris quidquid possunt homines vel adversando, vel adjuvando, non poteris contemere eorum affectus, id est odia vel amores; quare, nec opinioniones bonas aut malas.

Vide quomodo vendis amorem et cæteros affectus animi tui ad obolatas aut nummatas, sicut in taberna vinum. Rursum attende qualiter emas opinioniones et amores ac cæteros affectus, sive motus humanorum animorum, ad obolatas et nummatas, sicut in taberna vinum.

Hic homo dedit pro laudibus omnia sua; ille, pro voluptate ventris et gutturis. Quis horum pejus operatus est? Hoc quidem nescio, sed scio alterum porcina, alterum diabolica voluptate actum.

Quari vis amari ab hominibus? Utique, ut adsint mihi, id est huic vitæ meæ. Ergo quia sentis te infirmum, et eorum violentiæ succumbere paratum. Quasi dicas: Si voluerint homines, moriar; si voluerint, vivam. Quod falsum est. Necessario enim morieris, sive illi velint, sive nolint. Quid enim ages ut non moriaris? Ergo optas magna de te vel bona opinari homines, ut te ament aut timeant. Ament autem vel timeant, ut prosint, vel non obsint. Econtra metuis vel abhores prava de te vel mala opinari homines, ne oderint aut contempnant, aut ne nocent, aut certe ut non prosint. Hoc autem propter ipsam experientiam infirmitatis atque debilitatis quam contraxisti, a Deo recedendo, et instabilibus atque infirmis inhærendo et inmitendo. Si enim non sentires eorum vilitatem atque infirmitatem, non timeres pro eis, atque doleres. Sed times pro eis ac doles, cum videlicet pereunt aut auferuntur. Ergo cognoscis eorum vilitatem et infirmitatem. Quapropter nullam potes omnino excusationem prætere, quod ea diligis, aut eis inmiteris. Mirum tamen valde est alicujus rei infirmitatem sentire, et tamen inniti ei, vilitatem nosse, et amare sive mirari. Dum ergo propterea doles aut metuis, duo in te, quæ simul posse esse non videntur esse demonstras, id est et nosse te et sentire eorum infirmitatem ac vilitatem, et tamen amare et inniti eis. Nam nisi he-

rum alterum inesset tibi, id est, si aut non amares aut non nosses eorum vilitatem, nullo modo doleres pro eis pereuntibus.

CAPITULUM VII.

De vera laude justorum, et vituperatione malorum, et quis sit laude dignus vel indignus.

Esto talis qui lauderis; non enim bene laudatur, nisi bonus, quod non est qui laudis cupidus est, non ergo laudatur. Cum ergo laudatori blandus es, jam non tuo laudatori blandus es; non enim jam tu laudaris, quippe tam vanus.

Cum dicitur quam bonus, quam justus, qui hoc est laudatur, non tu qui non es, imo etiam vituperaris non parum, quippe tam malus, tamque injustus. Laus enim justis, injustis est vituperatio. Ergo tua, ut injusti. Cum ergo laudatori justis applaudis, tuo verissimo vituperatori applaudis, quia injustus es. Non est enim justus, qui se justum putat, nec unius diei i. fana.

Qui gaudet laudibus, perdit laudes. Si amas laudes, noli laudes sciri, hoc est, si vis laudari, ne velis laudari. Non enim potest vere laudari qui vult laudari. Ille laudatur, cujus bona jactantur. Qui autem vult laudari, non solum vacuus est omni bono, sed insuper plenus est magno et diabolico malo, nimirum magna arrogantia. Non ergo laudatur. Justus autem econtrario semper laudatur; cujus vituperatio nulla esse potest. Vituperatio quippe est malorum improbatio; quæ autem justus non habet, non possunt ei impropere, quare non potest vituperari. Universaliter autem omnis justorum laudatio, injustorum est vituperatio, et omnis injustorum vituperatio est justorum vera laudatio. Cum vero quis de bono laudatur, non laudato, sed laudatori prodicit.

Laudat te quis propter sanctitatem, sursum tendit. Ultra te est enim quod ei placet, id est sanctitas. Tu vero si amas illum non tanquam cui placet sanctitas, sed tu deorsum tendis.

Qui dolet aut irascitur amisso aliquo temporali, eo ipso se dignum qui amitteret ostendit. Similiter qui accepto convicio irascitur, aut dolet, eo se dignum fuisse demonstrat. Tantum enim vellet laudari, quantum noluit conviciari.

Contemptus aut parvi habitus doluisti; hoc ipso contemnendum ac parvi habendum fuisse, et ideo jure id factum demonstraris. Nisi enim contemnendus ac parvi habendus fuisses, contemni nec parvi haberi nequaquam timuisses aut doluisses. Hoc enim ipso solo, vel maxime contemnendus et parvi habendus es, quod id times aut doles. Prorsus non timet vilis haberi nec contemni, nisi vilis et contemni dignus.

CAPITULUM VIII.

De his qui volunt amari et admirationi haberi, et quomodo per talem appetitum homo diabolo assimilatur, et seipsum facit idolum cæterorum.

Vere colit Deum ille solummodo qui in eum vere intendit, cum vero timoris, vel amoris, honoris vel

A reverentiæ atque admirationis affectu. Sic enim solus cultus verus et perfectus. Quicumque ergo alicui rei præterquam Deo hunc exhibet, idololatra verus est. Qui vero hæc vult sibi exhiberi, cujus, nisi diaboli veraciter locum tenet, qui modis omnibus hæc ab hominibus conatur extorquere? Itaque omnes quærelæ hominum in hoc sunt quod scilicet aut pereunt, aut auferuntur eis dii eorum, id est creaturæ, quibus hunc verum et divinum exhibebant cultum, sive quod talis eis non exhibetur cultus. Vide ergo quantum adhuc in te, et in toto mundo regnet idololatria.

Nulla res debet velle amari tanquam bonum, nisi quæ eo ipso quod amatur, suum beatificat amato-rem. Nulla autem hoc facit, nisi quæ amatore non eget, id est cui non prodest nec ab alio amari nec amare aliud. Crudelissima igitur res est, quæ vult ut quis in ea intentionem suam et affectum et spem constituat, cum ipsa ei prodesse non possit. Hoc faciunt dæmones, qui pro Dei servitio, suo volunt homines occupari. Clama igitur tu amatoribus tuis: Cessate jam, miseri, nunc me admirari, revereri, ve, quolibet honorare modo, quoniam ego miser nec mihi nec vobis auxilium ullum ferre possum, imo ego egeo vestro.

Quantum in te est, omnes homines perdidisti, interposuisti enim te inter Deum et ipsos, ut, verso in te intuitu, et, dimisso Deo, te solum admirarentur, intuerentur, atque laudarent; tibi que et eis omnino hoc inutile, nec dicam damnosum.

C Nil dignius in creaturis rationabilibus, mentibus præsertim piis, nil vilius corruptionibus corporum. Cum itaque vis esse admirationi hominibus, hac ipsa superbia cæcatus, vide ad quam miseranda deveneris. Vide ergo justitiam Dei. Tu enim proposuisti te Deum, id est admirandum excellentissimæ parti creaturarum, et ille subjecit te infimæ. Tu enim voluisti et fecisti, quantum in te fuit, te ab omnibus hominibus sciri, videri, laudari, admirationi et venerationi haberi, amari, timeri, honorari; quæ omnia ab excellentissima omnium creaturarum parte, id est solis rationabilibus mentibus, soli Deo debentur. Juste ergo factum est ut qui Deum dignissimis creaturæ partibus te proponebas, quod in ea vilissimum est, ut Deum acciperes, et qui ab excellentissimis, quidquid soli Deo debebatur, extorquere per-versa usurpatione voluisti, quidquid ipse debebas, soli Deo vilissimis, id est corruptis corporum cadaveribus impenderes. Nam omnia quæ superius posuisti, soli Deo debita amorem scilicet, etc., istis exhibes toto corde. Dum ergo usurpas quidquid est Dei, laudari scilicet, etc., amisisti quidquid est hominis, laudare Deum, ad quod creatus es, etc. Et quia supra summum locus non est, nec infra infimum, dum supra summum tendis, infra infimum rursus es. Qui enim aliquo fruatur, ei necesse est per amorum subdatur. Tu autem frueris infimis. Ergo infra infima trusus es, ubi locus nullus est.

Amicitia mundi hujus, ut beatus Jacobus dicit,

inimica est Deo. Qui enim voluerit esse amicus sæculi A hujus, inimicus Dei constituitur (Jac. iv, 4). Qui autem diligit vel unam muscam in hoc mundo, totum mundum diligit necesse est. Totus enim ei quam diligit rei necessarius est. Porro quandiu amor hujus mundi, tandiu inimicitiae inter Deum et homines sunt. Cum ergo ab eis te vis diligi, ut inimici Deo fiant vis. Prædicas autem ut quidquid est creatum, contemnatur, quatenus Deo reconcilientur. Nunquid ergo te solum excepturus es, dicturusque hominibus: Omnia contemnite propter Deum præter me, ut scilicet nil sit aliud quod impediatur reconciliari homines Deo, nisi tu, atque ita propter te solum inimicitiae inter Deum et homines perseverent, sitque nemo salvus, dum diligendo te, totum mundum diligere coguntur tanquam sibi necessarium? Aliud B est autem diligere homines in mundo vel propter mundum, aliud in Deo vel propter Deum, aliud cupide vel misericorditer.

CAPITULUM IX.

De anima quæ per fruitionem et amorem temporalium a Deo recedit, et a dæmonibus constupratur.

Dicant temporalia bona: Si Deus sanaverit nos a morbo corruptionis, quid ages? In ipso usu considera in quo melior ex nobis fias, vel quid inde spes in posterum. Expertus es nos. Quid ergo? Vis in nos mutari, an nos in te? Quid tibi et nobis? Quid doles de transitu nostro? Maluimus interire, secundum Domini voluntatem, quam manere secundum tuam cupiditatem. Nullas tibi pro hoc amore tuo referimus gratias, sed potius ut stultum irridemus. Cui enim potissimum obedire debemus, Deo an tibi? Dic, si audes, nonne hoc est fere tuum totum officium, nos in putredines devorando convertere?

Hæc tua utilitas, tua potentia, ut per te nostra sanies transeat affluenter; non enim facere vales ut maneat hoc tuum studium. Hæc tua beatitudo, ut nostris non careas sordibus, quibus votive succumbis, corrumpente et constuprante te per eas diabolo, non sine sua voluptate magna, et gaudio de tua deceptione et interitu.

Quacunque forma frueris, ea quasi masculus est tuæ menti. Cedit enim et succumbit ei; et non ipsa tibi, sed tu ipsi conformaris et assimilaris. Eiusdemque formæ imago remanet impressa tanquam simulacrum in templo suo, cui non bovem, non hircum, sed animam rationalem et corpus, id est te ipsum totum immolas, cum ea frueris.

Vide quomodo, quasi in taberna, amorem tuum quasi venalem prostitueris, et ad mensuram munerum pariter ipsum hominibus impendis. Nihil in hac taberna accipit qui nihil dat, aut daturus speratur. Et tamen nec quod venderes haberes, nisi tibi nil danti gratis casset datum desuper. Recepisti ergo mercedem tuam.

Evacuatio et elongatio a Deo præparat ad concupiscendum.

Qui te in te frui vult, eas a te gratias meruit quas muscæ et pulices, tuum sugentes sanguinem.

Si hæc (quibus in mente tua impressis admiratione et amore, qui cultus soli Deo debetur, succumbis) in aliquo angulo domus, seu sculpta, seu picta, admiratione seu amore, seu corporis inclinatione venereris, et innotesceret populo, quid de te faceret?

Mulier quæ propter hoc non fornicatur, et deserit proprium virum, quia non invenit adulterum diu mansurum, non vitat adulterium, sed quærit diuturnum. Tu autem ad mali cumulum divaricasti crura mentis tuæ omni transeunti, ut vel momentaneis adulteriis fruereris, quia diuturnis vel æternis non poteras.

B Hæc est prorsus pravitate humanæ summa, meliora se deserere, id est Deum; et minoribus se intendere, fruendoque eis inhærere, id est temporalibus.

Scarabæus dum supervolat, cuncta intuens nil pulchrum aut sanum sive durabile eligit, sed, siculi stercora jacent fetentia, eis protinus insidet, spreis tot pulchris. Ita animus tuus cælum terramque, et quæ in eis magna et pretiosa sunt, intuitu pervolans, nulli adhæret, contemptisque omnibus, vilia multa ac sordida, quæ cogitanti occurrant, libens amplectitur. Erubescere ex his.

CAPITULUM X.

De impudentia et frontositate animæ fornicantis, quæ petit a Deo in suo scelere confoveri.

C Cum rogas Deum ut non auferat tibi aliquid cui inhæsisit cupide, ita est ac si mulier, a viro suo in ipso adulterio deprehensa, cum debeat petere veniam criminis, roget potius ne interrumpat ei ipsius adulterii voluptatem.

Non satis tibi est a Deo fornicari, nisi ipsum ad hoc inclines, ut ea quibus corrumpis fruendo, augeat, conservet, et coaptet, id est formas corporum, sapores et colores.

Quæ est adeo impudens mulier ut dicat viro suo: Quære mihi illum aut illum cum quo dormiam, quia placuit mihi plus te, alioquin non quiescam? Tu tamen facis hoc viro tuo, id est Domino, cum præter ipsum aliquid diligens, id ipsum ab eo petis.

D Cum dicis Deo: Da mihi hoc aut illud, hoc est dicere: Da mihi in quo te offendam, et a te fornicari. Cum enim aliquid aliud ab eo quam ipsum petis, ipsa petitione tua reatum ei tuum et fornicationem ab eo ostendis, et nescis.

Misericors vindicta, si sponsus, sponsam suam adulteram deprehendens, ea tantum subtrahit ei cum quibus fornicabatur. Quam vero impudica et inverecunda est ipsa, si ad injuriam hoc accipiat! Nulla alia fere tibi est causa dolendi, nisi talis, id est de subtractis fornicationibus tuis. Ipsæ ergo dolores tui arguunt fornicationes tuas, ita ut non sit opus aliis testibus.

Hæc solet a sponsi oculis quamlibet inverecunda et impudica mulier abscondere, lacrymas quas pro damnis quæ contingunt adultero, et quas pro injuriis

ab adultero, sibi irato, illatis fundit; ipsas quoque A injurias, similiter et gaudia. Vide nunc si id saltem tu ad Deum facias, si non aperte coram eo pro damnis adulterii tui, id est mundi hujus, luges, et prosperis exsultas. *Frons ergo meretricis mulieris facta est tibi (Jer. III, 3).*

CAPITULUM XI.

De ignorantia sui ipsius qua homo, per amorem terrenorum extra seipsum effusus, se considerare non potest.

Penuria interioris spectaculi, id est Dei (non quod non insit, sed quod a te interius lippo non videatur), facit ut a tuis interioribus foras libenter excas, imo in te tanquam in tenebris nequeas commorari, et exterioribus corporum formis, seu opinionibus hominum vaces admirando. Nec imputes formis corporeis, quod te aut detinent aut terrent, sive aliquo modo movent, sed tuæ cæcitati, atque a summo bono vacuitati.

Vide quantum te ipsum ignores. Nulla est enim regio tam remota et ignota tibi, de qua facilius credas falsa narranti.

Aliquando malum displicet sine mercede boni, velut, si duo velint in domo una propriam superbe exercere voluntatem, uterque malum vult. Horum si alterutrum sibi displiceant voluntates, non odio superbiæ sit, sed amore. Odit enim illius superbiam, hic qui amat suam, quæ impeditur ab illo. Hic laqueus est valde occultus.

Ita te habes in hoc mundo, quasi ad spectandum et mirandum formas corporum huc adveniens.

Si spectaculis interioribus non careres, nunquam ad exteriora exires, sive vacares.

Sicut in fabula puella defecit intuenso solem, ita es tu ad necessario perituras corporum formas et opiniones humanas.

Hoc spectaculum nullius oculis in hac vita, nisi Dei maxime, et tuis pro captu tuo patet quam videlicet corporibus, et eorum formis, vel opinionibus humanis et favoribus superferatur animus tuus, aut subjaceat.

Vide quomodo aversus a Deo intrasti in hunc mundum, inhiante ore ad omnia præter ipsum.

CAPITULUM XII.

De vera utilitate hominis, et qualiter omnium hominum est una et eadem utilitas.

Beatus qui eligit ut secure laboret. Hæc est autem secunda electio, et labor utilis, id est omnibus velle prodesse, ita ut talis velis esse eis qui tuo non egeant auxilio. Tanto enim minus agunt quod expedit, quanto propriis utilitatibus videntur intendere. Hæc est autem propria uniuscujusque utilitas, omnibus velle prodesse. Hoc autem quis intelligat? Qui ergo propriam quærit agere utilitatem, non solum nullam suam utilitatem invenit, sed etiam magnum animæ suæ detrimentum in-

PATROL. CLIII.

A currit. Dum enim propriam quærit, quæ nulla esse potest, a communi repellitur, id est a Deo. Sicut enim omnium hominum una est natura, ita et utilitas.

Felix est omnis qui nihil vult quod sibi prosit. Potest ergo homo velle quod sibi aut non prosit, aut obsit? Utinam vel semel in vita tua tota velis quod expedit sicut volendum est! O misera sors, non posse nolle quod obest!

Si interrogas homines quare sint miseri, utrum non velint quod sibi sit utile, an quia non habeant quod nolunt, respondebunt statim quia non possunt habere quod volunt. Hoc autem est dicere: Illuminati quidem sumus, et bene quid utile nobis sit novimus et amamus, sed infirmamur. Quod falsum est. Quis enim sæcularium omnium diligit aliquid quod eum facere potest meliorem? Nil optant homines quod non sit vilius ipsis. Et quomodo id quod melius et pretiosius est ac dignius, ex deterioribus ac vilioribus et indignioribus potest meliorari? Heu quot sunt qui agunt quod volunt, quam pauci qui velint quod sibi prosit adeptum! Et tamen quis unquam poterit hoc persuadere filiis Adæ? Quando credentur non amare utilitatem suam, cum parati sint jurare, nihil se sibi male optare, et omnia quæ patiuntur in tot laboribus propter suam utilitatem se tolerare? Tanquam si dicas idololatræ quia non colit Deum. Statim enim insiliet, jurans se colere Deum, et quanta in cultu ejus expendat annumerabit, ipsumque etiam quem colit Deum, digito demonstrabit. Et tamen non colit Deum, sed, errore deceptus, pro Deo habet. Ita homines sine dubio non utilitatem suam diligunt aut volunt, sed quod errantes utilitatem suam putant. Et ideo quidquid pro re tali aut agunt aut patiuntur, pro utilitate se agere putant aut pati. Non autem vult aut diligit utilitatem suam, nisi qui Deum diligit. Ipse quippe solus, tota et sola est utilitas humanæ naturæ. Scriptum vero est: Quoniam qui manet in charitate, id est qui Deum diligit, in Deo manet, et Deus in eo (I Joan. IV, 16). Talis est ergo utilitas humana ut eam, nisi qui habet, diligere nemo possit, et quæ a suo dilectore non possit omnino sejungi. Hoc ergo ipsum quod dicunt homines diligere se quidem utilitatem suam (quis est enim qui hoc non sit jurare etiam paratus?) sed eam non habere, hoc ipsum, inquam, testimonium est, eos aliud diligere, non ipsam suam utilitatem. Nihil enim aliud homini faciendum est ut utilitatem suam habeat, nisi diligere. Sed ipsi homines conantur assidue facere eam quasi non sit, sicut pagani Deum. Nam si solus Deus utilitas est hominum, quò carere non potest, nisi qui eum nequaquam diligit, non facienda utique est, cum sit æterna, sed tantum diligenda. Hoc solum prorsus est totius miseræ nostræ causæ, quod scilicet utilitatem aut non cognoscimus et non amamus, aut non quantum vel sicut cognoscenda et amanda est, cognoscimus et amamus.

CAPITULUM XIII.

De prudenti cautela qua utendum est ad suam utilitatem quibuslibet prosperis vel adversis.

Ecce contristatus et conturbatus, quereris de illo aut illo, quod contumeliosa et odio plena tibi dixerit verba. Doles ergo aut talia tibi, aut tali mente esse locutum. Bene omnino, si propter ejus utilitatem doles.

Non enim hoc ei expedit. Si autem propter te, prave. Nil enim tam sanctum ac bonum : tam sancte ac bene tibi dicere potuisset, quod esset utilius tibi quam hæc erunt, si bene eis utaris. Sive enim bona sive mala, bene vel male dicat tibi quis vel faciat, talia tibi erunt qualiter eis usus fueris. Sibi autem qui fecit aut dixit, talia erunt, quali ea voluntate fecit aut dixit. Sicut enim mentitur iniquitas sibi tantummodo, non tibi, si non consentias, et si redarguas, ita omnia mala facit sibi ac dicit, id est ad perniciem suam, si pie ac compatienter non consentias, sed redarguas. Et ergo qui malum tibi fecit aut dixit, condolere debes, non tibi, cui etiam aliena mala in bonum, si eis bene utaris, cedent, et in tam bonum quam bene eis uteris. Ergo et tantum in malum quam male uteris eis, sive mala sint, sive bona quæ facta vel dicta tibi sunt, *quoniam diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum* (Rom. viii, 28), in tantum omnia, ut etiam aliena mala. Odientibus autem Deum, econtrario omnia cooperantur in malum ipsorum, et in tantum omnia, ut etiam bona. Totam igitur querelam in teipsum male utentem verte. Nam et si re vera mala sunt quæ facta aut dicta sunt tibi, tibi certe mala esse nullo modo poterunt, nisi eis male utaris; sic nec bona bona, nisi bene eis usus fueris.

Hoc semper intuendum quid fiat in animo tuo; nec quid sive boni sive mali alii faciant, sed quid tu de ipsis eorum factis facias, quomodo scilicet utaris bonis et malis eorum, quantumque ex eis proficias sive favendo et adjuvando, sive compatiendo et emendando. Tunc enim de omnibus factis hominum bene operaris, cum nullis eorum beneficiis illiceris ad favorem, nullisve malefactis detereris ab amore. Tunc enim gratias amas. Non enim est ullius meriti pacem habere, nisi cum iis qui eam nobiscum non habent.

Quidquid fiat tibi, dummodo animus tuus nec iræ, nec odii, nec tristitiæ, nec metus motum incurrat, neque horum causam, in futuro sæculo nihil nocebit.

Oppone duas pilas radio solis, unam de argilla, alteram de cera; quamvis sit unus idemque radius, non tamen idem in utraque operari potest, sed secundum præparationes earum, diversa in eis agit, hanc indurans, illam liquans, neque enim terream liquare, aut ceream durare potest. Ita et una metalli species, aurum scilicet, conspectum a pluribus, diversos in eis, secundum præparationem mentium

A eorum, excitat motus. Alius enim accenditur ad rapiendum, alius ad furandum, alius autem ad pauperibus erogandum. Qui stultus est, dicit beatum ejus possessorem; qui sapiens, luget ejus amatorem. Nec in bona mente malam, nec in mente mala bonam voluntatem excitare valet, sed omnino et hæc, et aliæ seu corporum seu rerum aliarum species sive causæ, mentes humanas, secundum præparationes earundem, movent. Et ideo tota causa malitiarum nostrarum nobis ipsis imputanda est, non ipsis rebus in quibus peccamus. Ergo nihil aliud nobis faciunt, nisi probare. Ostendunt enim quales in occulto eramus, non faciunt nos tales. Quam enim firmo et immobili amore sponsa sponso adhæreat, aliorum virorum probat intuitus. Si enim bene casta est, nullius alterius pulchritudine permovetur. Ita quoque tu, si firmissimo affectu adhæreres Deo, nullius creaturæ illicereris aspectu. Omnia namque hæc, tuam erga Deum, quanta sit, probant castitatem.

CAPITULUM XIV

De adversitatibus hujus sæculi, qualiter toleranda sunt, quia per eas cogimur utiliter ad Deum redire.

Vide quomodo te pungat Deus, quocumque extra eum extenderis per concupiscentiam in creaturis, tanquam nutrix pueri brachium extentum extra cunas ne pereat frigore.

Propitius tibi sit Deus, ne inveniat ubi requiescat pes mentis tuæ; ut saltem coæta, o anima, redeas ad arcam, sicut columba Noe.

Egestas ipsa, vel asperitas, temporalis tortoris vice cogit nos bona, atque his diversa desiderare. Sed quia nos tantum temporalibus assueti sumus, nihilque aliud novimus, non multum diversa ab his quæ patimur desideramus, et vel iras eorum, id est asperitates, temperamento, quasi quadam reconciliatione, ad momentum interrumpere, vel non multum diversa ab his, subire optamus.

O homo qui dolorem pateris, vis eum lenire? Volo. Temporaliter an æternaliter? Æternaliter. Æternum ergo linimentum, id est Deum, desidera; nam ideo te percussit, ut eum desideres, non herbas, non D ligaturas.

Una febris aufert omnia contra quæ pugnans, id est oblectamenta quinque sensuum. Quid restat ergo, nisi ut Deo gratias pro collata victoria referas? At tu contra quæris cui succumbas, odiens libertatem.

Quæ spes est, si laqueis inimici gratis incambis et jaculis, si hæc non solum non caves, sed insuper libenter amplecteris, teque illis detegis, ab illis ad illa confugis? Ea putas remedium, ea solatium, ea desideras, et abesse non pateris:

Prosperitas laqueus est, culter incidens hunc laqueum, adversitas; career amoris Dei, prosperitas; confringens hunc aries, adversitas

Dicit tibi adversitas: Niteris ut recedam. Quod

certe nullo modo prohiberes; si bene velis, poteris. A Non enim possum Domino modulante manere, quippe syllaba.

Si erga homines pessimos velut agnus esse debes, quidam Deum, cum ab eo corripere flagello aliquo?

Vide quomodo sis quasi in bello: Sitis torret, opponis potum; fames cruciat, opponis escas; frigori, vestem aut ignem; morbis, medicinam. Contra hæc omnia opus est patientia, et mundi contemptu, ne alio bello, quod hinc surgit, supereris, catervis videlicet vitiorum.

Quando quidem sola voluptate caperis, sola delectabilia sunt cavenda. Nusquam ergo secura est anima Christiana, nisi in adversis.

De his quæ diligis, tibi fecit Deus virgas. Prospera fugiendo, in adversa irruendo cruciaris. B Omnia flagella sunt, præter ipsum, qui flagellum destruit, quasi filius est qui virgam patris verberantis frangit.

Corpus a validioribus victum aut impellitur aut attrahitur, similiter voluntas. Tu vero non quod corpus vincendo moveat, sed mentem et voluntatem cura.

Væ non his qui perdidit temporalia, sed his qui perdidit sustententiam. Nulla enim passio superatur, nisi per ipsam. Non enim edendo contrahitur fami, sed servitur, sicut bibendo siti. Ad hoc enim tendunt ista ut scilicet ad fruendum exterioribus corporum formis inclinent animum. Quod quando fit, non superantur, sed regnant, C sinem suum, id est animi inclinationem et præparationem ad faciliorem et majorem inclinationem obtinentes.

Omnium dolorum et cruciatuum sola medicina est contemptus eorum quæ læsa sunt, et conversio mentis ad Deum.

Quot voluptates carnales et quam vehementes spernis, totidem et tam validos diaboli laqueos devitas. Quot tribulationes, præsertim pro veritate, fugis, totidem medicinalia remedia spernis.

CAPITULUM XV.

De vera patientia, qua tolerandi et amandi sunt peccatores et infirmi, pie sperando correctionem eorum.

Vide quomodo in spe diligere possis frumentum, in herba triticum gibbosum: sic eos dilige qui nondum boni sunt. Talis esto erga omnes, qualis erga te Veritas existit. Qualem te sustinuit et amavit ut meliorem faceret, tales sustine et ama, ut meliores facias.

Blasphemias medicum, desperando ægrotum. Tam facilis enim est ejus sanitas, quanta illius in medendo potestas et benignitas.

Vide nã, propter opus hominis, contemnas opus Dei. Opus enim hominis, homicidium est, adulterium est, et cætera similia; opus vero Dei, ipse homo. Qui diligit aliquid, sicut domum aut ali-

quid hujusmodi, materiam quoque unde illud fieri possit, amat, ligna scilicet aut lapides. Omnis ergo qui bonos diligit, malos, eo quod nunquam aliunde boni fiant, diligit necesse est. Cur enim non amas id unde potest angelus fieri, si illud amas unde scyphus fieri possit? Scriptum namque est de hominibus: *Erunt æquales angelis Dei* (Luc. xx, 36).

Quam pulchra ars vincere in bono malum; contraria enim a contrariis superantur.

Positus es quasi signum ad retundenda jacula inimici, id est ad destruendum malum, oppositione boni. Reddere autem malum pro malo non debes unquam, nisi forte medicinaliter, quod jam non est malum pro malo, imo bonum pro malo, reddere.

Qui mundum amant, artem qua id quod amant assequantur vel fruuntur, laboriose addiscunt; tu Deum vis assequi, et artem qua acquiritur, id est retribuere bonum pro malo, contemnis.

Aut hinc recede, aut propter quod hic positus es age, id est medere, patere

Hic stultus est, id est homo inimicus; ille callidus, diabolus scilicet qui per hunc te impugnat. Circa hunc blandus, ut eum liberes, esto; contra illum, cautus.

Turbaris, quia ego turbatus sum; turbatus turbatum reprehendis. O pudor! Loripedem rectus derideat, Æthiopem albus. Ego quidem corrigar, nec amplius hoc malum faciam. Tu autem quid facies de hoc vitio tuo, quo non solum mihi mederi non vales, sed nec ferre salutem potes?

Quare vis fratrem illum dimittere? Quia iracundia et omnibus vitiis plenus est? Sic ergo faciat tibi Deus. Ex ore tuo probasti quod non debeas eum dimittere. *Non est sanis opus medicus, sed male habentibus* (Matth. ix, 12). Si matrem interroges quare filium suum derelinquat, et responderit quia debilis est et ægrotus, interroga si idipsum velit ipsa fieri sibi a filio. Et cum dixerit: Non; adde: Mala ergo causa odisti. Sic est de medico.

Non sit exactor vindictæ qui petitor est veniæ.

Si te ipsum tam immundum toleras, cur non etiam quemlibet alium?

D Hierusalem eant alii, tu usque ad patientiam aut humilitatem, hoc est enim te ire extra mundum, illud intra.

Qualem erga te Deum et homines voluntatem habere vis, quantumcunque aut quomodocunque offendas; talem te aliis exhibe, quantumcunque aut quomodocunque delinquant.

CAPITULUM XVI.

De pia compassione et medicamine infirmorum, et quomodo mente incorrupta vivendum est inter eos.

Læsa mater a filio non requirit in vindictam læsuram ejus, eo quod hanc quoque suam deputet. Quare si quis eam ulcisci volens lædat

filiū, non putandus est ei fecisse vindictam, sed iterasse læsuram. Ita debet esse omnis Christianus ad omnes homines, misereri scilicet desiderantis certissimas causas doloris sui, id est peritura.

Tam facile est inter fratrem tuum et vitium ejus discernere quam inter bonum et malum. Denique viso homine, quis irascitur, quis indignatur? Viso vitio ejus, quis non offenditur, nisi quis valde sapiens et bonus, qui norit hoc potius eidem obesse quam cuiquam alii, ac per hoc eidem compatiendum esse?

Charitate, sapientia repletur frater, nec communicas; ira, odio, furoreque repletur, nec evadere potes quin communices. Insanus sanis indiget, ut eum vel servent, vel curent.

Quod solum tibi a Deo exhiberi desideras, id est benignitatem, hanc omnibus hominibus exhibe, sive flagello, sive lenitate. Quid insultas cæcis et infirmis? Tu, idipsum; aut si aliud, non per teipsum, nec a teipso.

Cogita, si omnes homines ita semper et insania agerentur, quid tibi agendum esset. Nunquid ideo turbari deberes? Cur ergo, cum unus aliquando turbatur, turbaris? Medicinam ei debes, nonurbationem. Quomodo enim insania insaniendo curari potest?

Cur tibi tui generis placent cruciatus? An quia justum est? Ergo et tui Deo placeant, quia justum est. Hæc autem sententia ignibus te tradit æternis.

Stultus medicus nolens opinionem suam minuire, quidquid non bene contingit, licet culpa sua sit, ipsis tamen imputat ægris. Ita facis tu subjectis tuis.

Qualem animum haberes ad omnes homines, si remotus esses ab eis cogitans eorum peccata atque miserias, omnino satem nunc talem habeto, cum videas oculis perire eos aut cæcitate, aut infirmitate: aut enim falluntur a diabolo per temporalia, aut superantur.

Horresce inscrutabilia judicia Dei super te. Quidquid enim es super alios, nescis quare ipsi non fuerint super te. Talis ergo esto ad illos quales vides illos esse debuisse ad te, si essent super te.

Non secundum profectum subjectorum, sed secundum desiderium tuum et conatum erit merces tua, sive illi proficiant, sive non.

Cum bene probaveris illum esse sceleratum, erit tibi necesse ut lugeas peccatum ejus, quia et Dominus luxit tuum. Cur enim rimaris languidi morbum, si cognito morbo non solum non condoles nec mederis, sed etiam insultas.

Dum vides vel audis mala aliena, respice animum tuum, ut probes quantum ei veræ dilectionis erga homines insit.

Non gaudendum tibi est, si cæteris te meliorem esse contingat, sed dolendum potius eos de

bonitate minus habere, computandumque id tibi deesse.

Indue enim prius quem judicare vis aut corripere, ut, sicut tibi expedire senseris, si ita sis, sic ei facito. In qua enim mensura mensus fueris, in eadem remetietur tibi, et in quo iudicio judicaveris, in eodem iudicaberis (*Matth. vii, 2*), nam et Christus prius induit hominem, quam iudicaret.

Non tibi conandum est ut domini tui, quorum servitio ab eorum Patre, id est Domino Deo tuo deputatus es, quod tu vis, sed quod eis prosit agant. Te enim ad eorum utilitatem, non eos ad tuam voluntatem inclinare debes, quia non ut præsis, sed ut prosis eis, tibi commissi sunt, sicut et æger medico, non ut ei dominetur, sed potius medeatur, committitur. Nec contra ægrum, sed pro ægro, id est contra ægritudinem ejus, est medicus, totamque et sufficientem vindictam pro omnibus quæ ab eo patietur, salutem ejus habet; neque enim aliquid ei imputat, sed ipsi morbo, et ideo plena est ei ultio, morbi ipsius extinctio.

Duobus medicis commissi fuerunt quatuor homines; sanus unus cum ægro uno, uni, et sanus alius cum ægro alio, alii; promissaque est merces pro cura sive conservandæ sive recuperandæ sanitatis. Itaque alter eorum fecit, susceptis quidquid pro conservanda vel restituenda salute fieri debuit, et tamen mortui sunt. Alter nihil eorum quæ fieri debuerunt fecit, et tamen qui sanus erat ita mansit, et æger convaluit. Quis horum mercede dignus est, cujus suscepti ambo mortui sunt, an cujus vivunt et valent? Ille sine dubio, qui quod debuit fieri, pia voluntate fecit, laude et mercede non minus dignus est quam si illi viverent et valerent. Ille vero qui noluit facere quod debuit, poena non minus dignus est quam si illi mortui essent.

Duo ergo perficiunt medicum: voluntas bona, et perfecta scientia. Nam ut omnes quibus curam impendit sanet, hoc non est ejus. Non enim scire quisquam potest qui desperabiliter, vel qui cum spe salutis ægrotet. Et ideo omnibus adhibenda est cura, et cum omni benignitate, tota in singulis ars exequenda. Sic enim apud Patrem omnium non minus gratiæ et præmii pro defunctis quam pro sanis mererimur.

Para te ad cohabitandum malis mente incorrupta, quod est angelicum. Quæ autem gloria est, hoc facere cum sanctis?

Angelorum virtus est, vivere cum vitiosis, nec eorum corrumpi vitiis. Summorum medicorum est degere cum ægris, et insanis, et non solum minime corrumpi, sed salutem eis restituere.

CAPITULUM XVII.

De virtute et effectu amoris Dei et proximi, et quemadmodum charitas optanda est et impendenda.

Qui fruitor aliqua forma corporis, quod sibi bene

videtur ex ea non sibi, sed eidem formæ imputat, A et propter hoc eam mente laudat et amat. Sed nec se bonum, sed illam ducit; se autem bonum, ex ea. Nec in seipso remanet, sed in illam tendit et transit: tanto utique nisu mentis et motu voluntatis, quanto magis eam fruendo miratur et diligit. Et ideo si quis eandem formam aut læserit aut abstulerit, non ei, sed sibi injuriam factam putat. Et quia paradus et beatitudo ei erat, eidem inhærere infernus ac miseria ei est, ab ea separari. Ita esto tu ad Deum.

Si imago stercoris ex auro fiat, melior est utique substantialiter quam imaginaliter. Substantialiter namque aurum, imaginaliter vero stercus erit. Si autem angeli imago auro imprimatur, imaginaliter erit melior quam substantialiter. Imaginaliter enim substantia viva spiritualis ac rationalis, substantia B autem corpus insensatum, et sine vita. Itaque cum mens tua corporibus mortuis ac perituris cum amore afficitur, melior est utique substantialiter quam imaginaliter. Substantialiter enim vita est rationalis ad Dei imaginem facta; imaginaliter vero talis est, qualia sunt ea quibus intendit ac fruitur. Cum ergo a seipsa effusa per corporis sensus, in ea intendit, a meliore perfecto, id est a substantia viva ac rationali, quod est ipsa, in deteriora tendit; quantoque id vehementius agit, tanto deterior efficitur. Cum autem super seipsam effusa, veritate, id est Deo afficitur, melior sane et pretiosior est formaliter quam substantialiter. Substantialiter enim anima: formaliter autem (si dici fas est) Deus est. C *Ego enim dixi: Dii estis, et filii Excelsi omnes (Psal. LXXXI, 6).* Cum itaque a seipsa in ipsum tendit, a deteriore in id quo nihil melius esse potest, tendit; quantoque id efficacius aget, tanto melior efficitur.

Cum volitur bonum quod indiget aliquo bono, non miseria excluditur, sed indigentia cumulatur et augetur. Ergo velis bonum quod non indiget alio bono. Omnia autem bonitate bona sunt. Igitur omnia egent bonitate ut bona sint. Bonitas autem nullus eget; per se enim est bona. Hanc itaque ama, et beatus eris.

Vide quale est bonum cujus ultima vestigiorum vestigia, id est temporalia, tot et tantis laborum errorumque discriminibus a tot rationabilibus et irrationabilibus appetuntur.

Nil gaudendum est tibi in te omnino, vel in alio, nisi in Deo.

Omnia vitia et peccata quia propter creaturam sunt, id est ultimum bonum, bonitati Creatoris ad-versantur, id est summo bono.

Si tantum appetitur ventus generis nostri, id est opinio vel laus, quantum appetenda est salus generis nostri, id est Creator! Si tam dulce est dici bonum, ut etiam qui hoc esse nolunt, mali, hinc gaudeant, quanto est dulcius esse! Et si tam amarum et foedum est dici malum, ut etiam qui lætantur, cum male fecerint, et exsultant in rebus pessimis (*Prov. II, 11*), hoc nequeant tolerare, quanto est deterius esse!

Appetit aliquid creatum homo, vel inhæret ei sensu corporis et sui obliviscitur, quando tu ita ad Creatorem?

Beatitudinem tibi præcipit Dominus, id est perfectum amorem sui, unde venit non formidare nec turbari, id est pax et securitas.

Declinare a malo sola veritas novit, et solus ejus amor potest. Ergo non localiter declinatur a malo. Amato quod amando carere nequeas, id est Deum.

Si adhærere Deo, totum et solum bonum est tibi, ita separari ab eo, totum et solum malum est tibi, et nihil aliud. Hoc tibi gehenna, hoc tibi infernus.

Ablactare amodo ab istis corporum formis, pudeat te non posse esse sine istis. Et quia ista, velis nolis, quandoque es amissurus, fac modo volens, cum magna mercede aut gratia, quod etiam non sine magno supplicio quandoque facturus es. Nunquid enim, et si nullus auferat, non es hanc vitam, et omnia quæ ad illam pertinent contempturus? Ecce habeto omnia; nunquid non es his omnibus quandoque cariturus? Fac ergo modo quod facturus es quando omnia amiseris, id est, disce esse sine istis, disce vivere et gaudere de Domino

De dilectione proximi gratuita.

Qui omnes diligit, salvabitur sine dubio; qui vero ab hominibus diligitur, non ideo salvus erit. Sicut odium tui omnibus est impedimentum ad vitam, ita omnium tibi. Expedi ergo tibi omnes diligere; illis quoque prodest diligere te.

Optanda est dilectio gratis, id propter suam dulcedinem propriam, tanquam nectar suavissimum; etiam si omnes insaniant, non vendenda ulla mercede. Nobis enim utilis est, nosque beat quidquid alii faciant.

Si amas quia amaris, vel ut ameris, non tam amas quam redamas, amorem pro amore rependens; cambitor es, recepisti mercedem tuam

Ad eum qui injuriam tibi fecit, affabilem magis et privatum te exhibe; ad eum cui tu fecisti, supplicem et erubescens.

Sicut quidquid boni ab hominibus fit tibi, Dei munera æstimas, et ei totam gratiam referendam credis; ita quidquid tu boni hominibus exhibes, ejus D beneficia, non tua deputa.

Cum amas aliquem ut amicum, optas autem ei divitias tanquam bonum, excellentius eas amas quam ipsum. Eum enim ut egentem, has autem ut sufficientiam amas, paratior nimirum isto carere quam illis.

Qui in iniquitate sua occidit iniquum, eo quod odio habet iniquitatem, et vult eam delere, fallitur. Mortuo enim iniquo in sua iniquitate, æterna est iniquitas. Qui ergo odit iniquitatem, det operam ut corrigatur iniquus, et sic peribit iniquitas ejus.

Deus charitas est (I Joan IV, 8). Qui ergo charitatem exhibet alicui, nisi propter ipsam, Deum vendit, beatitudinem suam vendit: non enim bene illi est, nisi amando.

Si charitas, et ejus signa, id est alacritas, etc., ita A
filii placent in alio, cur non in animo tuo multo
dulcior est?

Qui dat alicui aliquid, vel quia dedit, vel quia da-
turus est aliquid, non habet a Deo gratiam; sic tu
de pace et dilectione.

Si amas tantum, si ipso amore cogaris, objurga,
verbera; si aliter facis, teipsum condemnas. Omnia
eo animo quo tibi a Deo vis fieri, facito aliis.

*Charitas Dei diffusa est in cordibus nostris per
Spiritus sanctum, qui datus est nobis (Rom. v, 5).*
Tu autem nec Deum, nec proximum, nisi propter
temporalia beneficia diligis. Per temporalia ergo
diffunditur in te, non per Spiritum sanctum, non
est charitas quæ ita diffunditur, sed cupiditas.

Ecce nullum aliud est officium tuum quam erat
antequam prior fieres. Votis enim ac precibus et
affectibus agebas quod nunc factis agere incepisti,
id est prodesse hominibus. Non autem debent opera
affectus ipsos minuere, sed incitatione augere.

In quacunq[ue] re castitatem erga Deum, in eadem
poteris etiam erga proximum tuum justitiam custo-
dire, quod fit non concupiscendo.

Difficile credunt homines ex charitate fieri quod
sibi molestum est.

CAPITULUM XVIII.

*De perfecta angelorum justitia, et quæ sit differentia
inter justitiam illorum et nostram.*

Cum qualibet re perfecte quis fruatur sui oblitus,
se quasi derelicto et contempto tendit in illam, nec
attendit quid in se, sed quid in illa agatur, nec qualis
ipse, sed qualis ipsa sit. Ergo angeli magis se
contemnunt quam nos. In Deum quippe toto nisu
tendentes, seipsum cum cæteris creaturis post se
tota intentione derelinquunt; nec saltem respicere
sese dignantur, ita se viles ducunt. Tota se utique
mente contemnent, suique oblitus, toti ad illum
vadunt, nec quid aut quales ipsi, sed ipse sit, atten-
dunt. Et quanto se amplius contemnunt, sequæ a
seipsis avertunt, suique obliviscuntur, tanto simi-
liores ei, et ideo meliores fiunt.

Angelos ducit Christus in amplexum sponsi sui;
nos avellit ab adultero, id est a mundo. Illos fortes
et constantes efficit ad fruendum sponso, nos ad
carendum adultero, id est mundo. Illos tenet in
specie seu re, nos in fide et spe. Illis perfectum dat
gaudium in vera beatitudine, nobis tolerantiam in tri-
bulatione. Illis, beatam vitam, nobis autem, ut mul-
tum, pretiosam mortem. Illis, vivere sibi, id est,
Deo; nobis, mori mundo. Illis, gaudere de suis
bonis; nobis, dolere de nostris malis. Illis, læta
corda; nobis, contrita. Illis, justitiam; nobis, pœni-
tentiam. Illis, finem; nobis, initium boni. Confiden-
ter juro angelos nullum a Deo percepisse munus
majus aut dignius, pretiosus sive utilius, et, ideo
optabilius, nec pulchrius, charitate. Quis hoc intel-
ligat aut credat? *Deus enim charitas est.* Et ideo
qui majus aliquid aut melius charitate habet, ali-
quid majus aut melius Deo habet.

CAPITULUM XIX.

*De vera et interiori anima pulchritudine, et in quo
consistat omnis hominis vera perfectio.*

Nullam rem cernis, quæ non in sue genere natu-
ralem quandam pulchritudinem habeat atque per-
fectionem. Quæ cum deest aliquo imminuta modo,
jure tibi displicet, ut, verbi gratia, si hominem naso
truncatum contingit videre, statim improbas. Sentis
enim quid ei desit ad perfectionem naturalem hu-
manæ naturæ; ita est in omnibus rebus usque ad
folium arcticæ vel cujuslibet herbe. Quis vero neget
humanam mentem naturalem quandam ac pro-
prium habere pulchritudinem atque perfectionem?
Quæ utique, in quantum adest ei, merito approba-
tur; in quantum deest, justo vituperatur. Hujus
itaque pulchritudinis atque perfectionis quantum
tuæ menti desit, adjuvante Deo, considera, atque
hoc improbare non cesses. Quæ est ergo naturalis
animæ pulchritudo? Devotam esse erga Deum.

Et quantum? *Ex toto corde, et ex tota anima, et
ex omnibus viribus (Luc. x, 27).* Adhuc pertinet ad
eamdem pulchritudinem, benignam esse erga pro-
ximum. Quantum? Usque ad mortem. Quod si hoc
non fueris, cujus erit damnum? Dei quidem vul-
lum; proximi fortasse aliquod; tuum autem sine
dubio summum. Naturali enim pulchritudine ac per-
fectione privari, nulli rei non potest esse damno-
sum. Nam si rosa desistat rubere, vel liliuum bene
olere, damnum mihi quidem nonnullum esse vide-
bitur voluptates hujuscemodi diligenti; sed eis, id
est, rosæ vel lilio, multo majus multoque infestius
naturali ac propria pulchritudine viduatis.

Rationalis creaturæ vera perfectio est, unamquam-
que rem tanti habere, quanti habenda est. Nam
pluris vel minoris eam habere, errare est. Porro
omnis res naturaliter aut supra ipsam, aut juxta
ipsam, aut infra est. Supra, Deus; juxta, proximus;
infra, cætera. Deum itaque tanti debet habere quanti
habendus est. Tanti vero habendus est, quantus est.
Tanti autem quantus est, habere eum nemo poterit,
nisi quantus est noverit. Sed quantus sit, non nisi
a seipso nosci poterit perfecte. Quantum enim no-
stram ejus essentia, tantum nostram ejus de seipso
vincit notitia. Unde sicut essentia ejus nostra col-
lata, nihil est; ita notitia ejus de se, si nostra com-
paretur, cæcitas et ignorantia est. Sola igitur ejus
de se perfecta, ac sibi æqualis notitia est. Unde Do-
minus: *Nemo novit Patrem nisi Filius (Matth. xi,
27).* Sicut ergo sola ejus de se sibi perfecta cogni-
tio; ita sola ejus de se æqualis et par est ex toto di-
lectio. Solus quippe, se quia perfecte quantus est
novit, perfecte quantus est diligit.

Redi nunc ad illam definitionem quam in princi-
pio posui. Subtilius enim inspecta, non rationali
creaturæ, sed tantum Deo convenire convincitur.
Nam ut cætera taceantur, seipsum, sicut ostensum
est, non nisi ipsemet tantum ex toto quantus est et
novit, et diligit. Quæ ergo creaturæ rationalis per-

fectio est? Ea scilicet ut omnia et superiora, id est Deum, et æqualia, id est proximum, et inferiora, id est spiritus brutos, etc., tanti habeat, quanti a se, id est a creatura rationali habenda sunt. Quanti autem habenda sint, sic collige. Deo nihil præfertur, nihil æquatur, nihil pro media, nihil pro tertia, vel pro quantacunque usque in infinitum parte comparatur. Nihil ergo pluris, nihil tanti, nihil pro media, vel pro quantacunque in infinitum parte habeat. Nihil plus, nihil tantum, nihil pro aliqua parte ad comparationem illius diligat. Hinc ipse Dominus: *Diliges Dominum Deum tuum ex tota corde tuo, et ex tota anima tua et ex omnibus viribus tuis, et ex omni mente tua (Luc. x, 27)*, hoc est, nihil aliud ad fruendum, ad innitendum diligas. Habes de superioribus. Æquales autem naturaliter, id est quantum ad naturam attingit, sunt omnes homines. Omnes itaque tanti habere debet, quanti se. Ergo sicut de superioribus, id est de Deo in dilectione nec præferre, nec æquare, nec ulla debet ex parte comparare, ita nec saluti cuiuslibet hominis, et quidquid pro sempiterna sua salute facere vel pati debet, id ipsum totum facere vel pati debet pro sempiterna salute cuiuslibet hominis. Hinc enim ait Dominus: *Diliges proximum sicut teipsum*. Habes de mediis. Inferiora vero sunt quæcunque post spiritum rationalem sunt, id est sensualis vita, communis cum pecoribus, et quæ vegetat corpus, communis cum herbis et arboribus, et substantia corporis cum formis et qualitatibus, cum metallis communis et lapidibus. Sicut itaque nihil plus quam superiora, nihil tantum in comparatione eorum debet diligere, ita nihil minoris quam inferiora, nihil tam parvi, nihil in comparatione eorum, pro quantacunque usque in infinitum parte, vile debet habere. Et hoc est quod scriptum est: *Nolite diligere mundum, nec ea quæ in mundo sunt (I Joan. ii, 15)*. Habes de inferioribus. Habebit itaque talis superiora gaudium, æqualia ad consortium, inferiora ad servitium. Devotus erit ad Deum, benignus ad proximum, sobrius ad mundum, Dei servus, hominis socius, mundi dominus; sub Deo constitutus, erga proximum non elatus, mundo non subditus; redigens inferiora ad utilitatem mediorum, media ad honorem superiorum; nec impius, nec blasphemus, nec sacrilegus ad superiora; nec elatus, nec invidus, nec iracundus, ad æqualia; nec furiosus, nec flagitiosus, ad inferiora; nihil ab inferioribus, nihil ab æqualibus, sed totum a superioribus suscipiens; a superioribus impressus, inferiora imprimens; a superioribus motus, inferiora movens; a superioribus affectus, inferiora afficiens; superiora sequens, inferiora trahens: ab illis possessus, ista possidens; ab illis in eorum similitudinem redactus, ista in sui similitudinem redigens. Ad hanc perfectionem in hac vita tendimus, quam tamen non nisi in futura perfecte obtinebimus. Hanc tanto tunc plenius obtinebimus, quanto nunc ferventius affectamus. Nullus tunc erit motus in mente, nisi a Deo; nullus in corpore, nisi

ab anima, atque ita nec in anima, nec in corpore nullus nisi a Deo. Nec erit peccatum, id est perversitas voluntatis, nec pœna peccati, corruptio videlicet et dolores et interitus carnis. Nuda mens, nuda adhærebit veritati, nullis verbis, nullis sacramentis, nullis similitudinibus, ut ad eam perveniat, indigens, aut exemplis. Ibi enim non docebit vir fratrem suum, dicens: *Cognosce Dominum. Omnes enim a minore usque ad maximum scient me, dicit Dominus (Jer. xxxi, 34)*; nam omnes erunt docibiles Dei (Joan. vi, 45).

CAPITULUM XX.

De incarnatione Verbi, et quemadmodum in seipso nobis perfectionem prædictam plenissime demonstravit.

Has virtutes seu justitiæ lineas etiam nunc in hac mortali vita, si valde munda esset anima, per semetipsam in ipsa veritate atque sapientia Dei videret. Videret etiam non solum se, id est animam humanam immortalem atque æternam fore, sed etiam carnem suam talem in resurrectione futuram. Nam et eandem resurrectionem ibidem, id est in Dei Verbo et Sapientia, clare conspiceret, sed quia hæc non poterat propter immunditiam suam, adita est Verbo mens humana, quæ ipsum Dei Verbum plenissime suscipiens, eique omnino conformis atque consimilis, coque solo tota et ex toto impressa. Sicut scriptum est: *Pone me sicut signaculum super cor tuum (Cant. viii, 6)*. In ejus itaque similitudinem tota redacta, sicut ad sigilli similitudinem cera redigitur, ipsum nobis in seipsa videndum sciendumque exhiberet. Sed nos ita cæci eramus ut non solum Dei Verbum, sed nec humanam animam videre possemus, idcirco additum est etiam corpus humanum. Pone enim hæc tria, Dei Verbum, humanam mentem, corpus humanum. Si primum, bene videre possemus, non indigeremus secundo. Quod si saltem secundum videremus, non indigeremus tertio. Sed quia nec primum, nec secundum, id est nec Dei Verbum, nec humanam mentem videre poteramus, additum est tertium, id est corpus humanum. Atque ita Verbum caro factum est, et habitavit nobiscum (Joan. i, 14) in exterioribus nostris, ut vel sic nos introduceret aliquando ad interiora sua. Anima itaque rationalis, habens carnem, addita est Verbo, quæ per ipsam carnem quidquid nobis docendis et corrigendis necessarium erat, doceret, faceret, pateretur. In illa sola perfectissime fuerunt, quæ supra tractavimus, id est devotio ad Deum, benignitas ad proximum, sobrietas ad mundum. Nihil enim Deo prætulit, nihil æquavit, nihil pro parte aliqua comparavit, nihil pro quantacunque parte ad comparationem illius. Unde ait: *Voluntatem ejus, id est Patris, facio semper (Joan. viii, 29)*. Proximum vero perfectissime dilexit sicut seipsum. Nulli enim ex iis quæ infra se, id est infra rationalem mentem erant, pepercit, sed omnia ad utilitatem proximi convertit, et vitam, sed sensualem, et eam quæ carnem vegetat, et ipsam carnem. Nam et dolores pro

nobis sustinuit acriores, et mortem contra vitam A ipsum Dei Verbum et Sapientia tripliciter, id est vegetabilem, et vulnera contra ipsam carnem. Ad mundum autem tantam sobrietatem, tantumque habuit contemptum, ut non habuerit Filius hominis ubi saltem caput reclinaret suum. Nil ab inferioribus, nihil a mediis, sed totum a superioribus, id est Dei Verbo, cui ad unitatem personæ conjuncta est, suscepit. Non sacramentis, non verbis, non exemplis, sed Dei tantummodo Verbi præsentia est docta ut intelligeret, et accensa ut amaret. Per eam nobis

ipsam Dei Verbum et Sapientia tripliciter, id est sacramentis, verbis et exemplis, quid agendum, quid tolerandum, et per quid esset ostendit. Non enim sequi homo debebat nisi Deum, nec poterat, nisi hominem. Assumptus est igitur homo ut, dum sequitur quem potest, sequatur et quem debet. Item non poterat conformari nisi Deo, ad cuius imaginem factus est; nec poterat nisi homini. Itaque Deus factus est homo, ut, dum conformatur homini cui potest, conformetur et Deo, cui prodest.

GUIGONIS

CARTHUSIÆ MAJORIS PRIORIS QUINTI

CONSUETUDINES.

(*Annales ordinis Carthusiensis, curante D. Innocentio LEMASSON, Correria 1687, fol. t. I, p. 30.*)

MONITUM.

AD FRATRES CARTHUSIENSES.

Antequam ad elucidationem et explicationem Consuetudinum R. Patris Guigonis deveniamus, debemus et nos ad imitationem tanti viri pauca vobis proloqui, ut perfectius possitis intelligere tam mentem auctoris, tum suscepti a nobis operis propositum, dum istas Consuetudines, quæ nunc vulgo statuta vocantur, hic referre et de novo imprimi curamus.

Qui facit veritatem venit ad lucem, ut manifestentur opera ejus (Joan. III). Hac ergo Christi voce edocti et invitati thesaurum nostrum, id est prima instituti nostri rudimenta et documenta veluti de tenebris erimus, ne illum abscondere velle ultra videamur, his præsertim de causis:

Primo, ut sit vobis veluti lucerna accensa et posita super candelabrum, cujus beneficio possitis instrui, dirigi, et accendi. Instrui de primorum ordinis Patrum religiosa conversatione; dirigi in vestra vocationis adimplenda modo et fidelitate; accendi in illorum imitationis et charitatis non fictæ æmulatione.

Secundo, ut ex veritatis coram vobis expositæ lumine, quo videbitis qualiter ordo in vigore et spiritu sui instituti, ex singulari Dei protectione conservatus fuerit, consolationem accipiatis: et dissipatis nebulis inquietudinum, quas in quorundam pusillorum animos quædam opinio ingesserat decidii ordinis Carthusiensis, novum fervorem concipiatis honorandi institutum nostrum tam singulari Dei protectione honoratum, et huc usque conservatum, atque digne Deo ambulandi in hac sancta vocatione, qua vocati

estis, nec unquam ab avita Carthusiensi observantia degenerandi. Censorum notas præviderat reverendus Pater Guigo, et forte jam suis temporibus expertus erat, a que ideo teneras bonorum Carthusianorum conscientias, ne inde in scrupulos deciderent, aut in animi perplexitates, contra illorum argutias prævenire voluit, ut ex variis locis vobis apparebit, et maxime ex cap. 20, et ex cap. 57, n. 4, et aliis locis.

Tertio, ut tandem fervorem a pluribus conceptum et varie exhibitum circa antiqua ordinis statuta compescamus, quorum aliqui ex devotione, quam habent erga ordinem, quædam exemplaria e cellulis nostris sublata, magno pretio a mercatoribus emerunt, illius veluti elementa et ipsi nosse cupientes, alii vero ex ipsis antiquis statutis contra præsentem statum ordinis sinistras opiniones sibi formaverunt.

Quod ergo quodammodo latebat, publicum reddimus, ne ultra quorundam animos subeat temeraria suspicio, qua veluti degeneres filii habeamur, qui Patrum præclara gesta abscondere conantur, ne inde illorum appareat decidium. Sic enim his extremis temporibus (quod dolentes et lugentes referimus), sic, amici et fratres in Christo charissimi, charitas refringit; imo anrum illud optimum charitatis, quo caput cælestis Sponsi constare asserit sponsa Cantici (*Cant. v*), obscuratum est, et color ejus optimas mutatus, ut non tantum querere iniquitatem in domo justis, et vastare requiem ejus, contra S. Spi-